

## Motion

**1980/81:2209**

av **Lena Öhrsvik**

**med anledning av proposition 1980/81:196 om statsbidrag vid ändrat  
huvudmannaskap för ungdomsvårdsskolor och nykterhetsvårdsan-  
stalter m. m.**

Det nuvarande statsbidragssystemet har under många år kritiserats för att det verkar hämmande både för utveckling av nya vårdformer i institution och för övergång från institutionell vård till vård i halvöppna och öppna former. Modernisering av institutionsvården och övergång till öppnare vårdformer är nödvändiga förutsättningar både för ett bättre resultat i behandlingsarbetet och för ett bättre resursutnyttjande i en tid då kraven på behandlingsinsatser växer. Statsbidraget har f. n. en konstruktion och en inriktning som befäster en förlegad behandlingssyn och i hög grad försvårar en önskvärd metodutveckling och utbyggnad av i första hand nykterhetsvårdsinsatserna. De nya reglerna bör vara flexibelt utformade så att de stöder en successiv förändring av vårdinnehållet vid exempelvis inackorderingshemmen. De bör också vara enkla och obyråkratiska. De bör vidare uppmuntra en utveckling mot de mål samhället ställt upp genom socialtjänstlagen.

Den överenskommelse som nu träffats om statsbidragets storlek och konstruktion och som regeringen vill att riksdagen skall godkänna motsvarar enligt min mening inte dessa krav. Kategoriseringen av institutionerna bibehålls, och det blir oklart om statsbidrag kan utgå vid förändringar i verksamheten. Ambitiös vård straffas genom att man beträffande inackorderingshemmen slopar kopplingen till den faktiska kostnaden. De kommuner som byggt upp fungerande inackorderingshem med hög personaltäthet och andra resurser får ett lägre statsbidrag än de nu har. De repressiva institutionerna premieras genom att få det högsta statsbidraget. Det lägsta bidraget går till inackorderingshemmen, dvs. de små enheterna på hemorten. Denna institutionstyp är ändå troligen mest ändamålsenlig. Motsvarande enheter inom ungdomsvården – ungdoms- eller tonårshem i kommunerna – får inget statsbidrag alls. Storstäder och problemkommuner kommer också i fortsättningen att få ta på sig hela det ekonomiska ansvaret för att utveckla rationella och tidsenliga vårdformer. Det nya bidragssystemet lättar inte på denna börda.

Placeringar på ungdomsvårdsskolor och vårdanstalter kommer i princip att vara utan kostnad för kommunerna. Vill man däremot i stället placera i öppnare vårdformer, får man betala dyrt för det. Kostnadsansvaret för åtgärder inom socialtjänsten bör vara odelat och ligga hos kommunen. Annars får man aldrig den önskvärda utvecklingen mot frivillighet och öppna

vårdformer. Både det nuvarande och det föreslagna statsbidragssystemet hindrar denna utveckling.

Beträffande den s. k. tunga ungdomsvården får man samma effekt som när det gäller inackorderingshemmen, dvs. att ambitiös vård straffas. Där skall bidrag utgå per plats oavsett ambitionsnivå och oavsett om det är fråga om öppen eller sluten vård. Under överskådlig tid får man räkna med att även sluten vård kan behövas, eftersom vi bl. a. på grund av splittrat huvudmannaskap och kostnadsansvar inte fått den förskjutning av vården som varit önskvärd. För att undvika överföring till kriminalvården är det angeläget att också de varierande behoven inom den tunga ungdomsvården tillgodoses. Om man dessutom skall lösa problemet med att barn och ungdomar vistas i häkte alltför länge, måste speciella lösningar tillskapas och resurser ställas till förfogande.

Det föreslagna statsbidragssystemet skall bli föremål för omförhandlingar inom ett par år. Regeringen bör inför dessa förhandlingar uppmärksammas på de brister som redan nu är uppenbara samt erinras om de mål som har fastställts för vården genom socialtjänstlagen.

Med hänvisning till ovanstående hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om statsbidraget till ungdoms- och nykterhetsvård.

Stockholm den 29 maj 1981

LENA ÖHRSVIK (s)